

DATOS IDENTIFICATIVOS

A Responsabilidade Social e o Goberno Corporativo

Materia	A Responsabilidade Social e o Goberno Corporativo			
Código	V03M019V01109			
Titulación	Máster Universitario en Xestión do Desenvolvemento Sostible			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Dpto. Externo Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Rodríguez Daponte, María del Rocio			
Profesorado	Dopico Parada, Ana Isabel Ferreiro Páramo, Senén Herrero Hernández, Ana Rodríguez Daponte, María del Rocio			
Correo-e	rocio@uvigo.es			
Web				

Descrición xeral	Nas últimas décadas, a empresa deixou de ser un mero axente económico, encargado de fabricar produtos e/ou prestar servizos para o consumidor final convertíndose nun ente inserto no entorno social e medioambiental co cal interactúa. Neste contexto desenvolveuse a Responsabilidade Social Empresarial (RSE) que representa un novo modelo de xestión ou paradigma empresarial, de xeito que as empresas e institucións xa non se cuestionan se a RSE é una moda pasaxeira. Así, o interese e preocupación despertados co cambio de século pola RSE responde a unha realidade económica e social, presidida por escándalos de corrupción, a crise bursátil do ano 2000, os efectos negativos da globalización económica, o deterioro e a maior preocupación medioambiental e todo elo leva a un contexto no cal a empresa convértese nun axente social que ten que estar comprometido con todo o seu entorno, non só co económico senón tamén co social e medioambiental. A principal idea de RSE consiste en que unha organización ten a obriga de traballar para acadar unha mellora do benestar social, pódese asumir esta obriga de xeito voluntario ou pode ser imposta polas distintas autoridades. Baixo esta filosofía o cumprimento da lexislación vixente podería considerarse como unha acción de RSE. Non obstante, considérase que unha organización é socialmente responsable cando asume obrigacións a un nivel superior ao cumprimento das normas económicas e legais. Ante esta realidade nos primeiros anos do século XXI podemos afirmar que dous termos adquiriron unha especial relevancia, ☐crecemento sostible☐ e ☐responsabilidade social da empresa☐.			
------------------	---	--	--	--

Competencias de titulación

Código			
A16	Deseñar e implantar na organización as medidas oportunas para convertela en empresa responsable e obter deste modo unha oportunidade empresarial.		
A17	Dominar os métodos e técnicas da RSE.		

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Comprender a estratexia empresarial dende a óptica das RSE	saber	A16
Detectar unha oportunidade empresarial en base á RSE.	saber facer	A16

Implantar na organización as medidas oportunas para convertila en empresa responsable.	saber facer	A16
Dominar os métodos e as técnicas da RSE.	saber facer	A17

Contidos

Tema	
BLOQUE 1: INTRODUCCIÓN. O CONCEPTO DE RESPONSABILIDADE SOCIAL EMPRESARIAL.	1.1. Evolución do concepto. 1.2. Diferencia coa ética empresarial. 1.3. Definicións e dimensión da RSE. 1.4. Alcance do concepto. 1.5. Vantaxes e inconvenientes para as organizacións. 1.6. Factores a favor e en contra da implantación da RSE.
BLOQUE 2: OS GRUPOS DE INTERESE OU STAKEHOLDERS.	2.1. A teoría dos grupos de interese. 2.2. Os stakeholders internos e externos. 2.2.1. Empregados, accionistas e provedores. 2.2.2. Clientes, competencia sociedade. 2.3. O papel das ONG, os sindicatos e as institucións públicas.
BLOQUE 3: MARCO INSTITUCIONAL E INICIATIVAS PARA O FOMENTO DA RSE.	3.1. A RSE como ferramenta de xestión empresarial. 3.2. A innovación empresarial e a RSE. 3.3. Iniciativas internacionais. 3.4. Códigos de conducta. 3.5. Normativa aplicable á RSE.
BLOQUE 4: A RSE DENDE A ÓPTICA DO MARKETING.	4.1. A comunicación da RSE. 4.2. A memoria de RSE como medio de comunicación. 4.3. Os stakeholders e a comunicación.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	5	5	10
Estudo de casos/análises de situacións	4	11	15
Traballos tutelados	1	18	19
Sesión maxistral	5	25	30
Probas de tipo test	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións axeitadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Sóese utilizar como complemento da lección maxistral.
Estudo de casos/análises de situacións	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticar e entrenarse en procedementos alternativos de solución.
Traballos tutelados	O estudante, de xeito individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma de/dos estudante/s que inclúe a búsqueda e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercizo ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	O alumno disporá dunhas horas de titorías (presenciais e virtuais) nas cales poderá solventar as dúbidas surxidas no plantexamento e desenvolvemento das prácticas, estudo de casos e análise das situacións reais plantexadas polo profesor.
Estudo de casos/análises de situacións	O alumno disporá dunhas horas de titorías (presenciais e virtuais) nas cales poderá solventar as dúbidas surxidas no plantexamento e desenvolvemento das prácticas, estudo de casos e análise das situacións reais plantexadas polo profesor.
Traballos tutelados	O alumno disporá dunhas horas de titorías (presenciais e virtuais) nas cales poderá solventar as dúbidas surxidas no plantexamento e desenvolvemento das prácticas, estudo de casos e análise das situacións reais plantexadas polo profesor.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios	Avaliarase a asistencia e participación na aula.	10
Estudo de casos/análises de situacións	Avaliaranse o desenvolvemento e/ou entrega dos casos prácticos que se realicen de xeito individual ou en grupo	15
Traballos tutelados	Avaliarase a entrega dos traballos solicitados polo profesor durante o transcurso do módulo.	15%
Sesión maxistral	Avaliarase a asistencia e participación na aula.	10
Probas de tipo test	Trátase dunha proba ao final do módulo orientada á avaliación dos conceptos desenvolvidos durante o mesmo.	50

Outros comentarios sobre a Avaliación

A valoración final do módulo será a composta polo exame final e a participación do alumno nas horas presenciais tanto de teoría como de prácticas.

Bibliografía. Fontes de información

BOWEN, H.R., **Social Responsibilities of the Businessman**, 1953,
CARROLL, A.B., **“The pyramid of corporate social responsibility: Toward the moral management of organizational stakeholders”**, 1991,
CARROL, A.B., **“Corporate social responsibility. Evolution of a definitional construct”**, 1999,
ARAQUE, R. Y MONTERO, M.J., **La Responsabilidad Social de la empresa a debate**, 2006,
COMISIÓN EUROPEA, **Libro Verde. Fomentar un marco europeo para la responsabilidad social de las empresas**, 2001,
COMISIÓN EUROPEA, **Comunicación de la Comisión relativa a la RSE: una contribución empresarial al desarrollo sostenible**, 2002,
FERNANDEZ, R., **Administración de la Responsabilidad Social Corporativa**, 2005,
LOZANO, J.M.; ALBAREDA, L. Y ARENAS, D., **Tras la RSE**, 2007,
CONGRESO DE LOS DIPUTADOS, **Informe de la Subcomisión para potenciar y promover la Responsabilidad Social de las Empresas**, 2007,
DE LA CUESTA, M., **“El porqué de la responsabilidad social corporativa”**, 2004,
DE LA CUESTA, M. Y VALOR, C., **“Responsabilidad social de la empresa. Concepto, medición y desarrollo en España”**, 2003,
FORO de EXPERTOS DE RSE, **Sesiones I, II, III: Definición y ámbito de la RSE**, 2005,
FORO de EXPERTOS DE RSE, **Sesión IV: Informe de RSE como motor de la Responsabilidad Social**, 2006,
FORO de EXPERTOS DE RSE, **Sesión V: El desarrollo de la Responsabilidad Social de las Empresas en España**, 2007,
MULLERAT, R., **En buena compañía: la Responsabilidad Social de las empresas**, 2007,
FORO de EXPERTOS DE RSE, **Sesión VI: Las políticas públicas de fomento y desarrollo de la Responsabilidad Social de las Empresas en España**, 2007,
VALOR, C. Y HURTADO, I., **Las empresas españolas y la responsabilidad social corporativa.**, 2009,
NAVARRO, F., **Responsabilidad Social Corporativa: Teoría y Práctica.**, 2008,
http://ec.europa.eu/enterprise/csr/campaign/documentation/index_es.htm,
http://circa.europa.eu/irc/empl/csr_eu_multi_stakeholder_forum/info/data/en/csr%20ems%20forum.htm,
<http://www.club sostenibilidad.org/>,
<http://www.csreurope.org/>,
<http://www.empresaresponsable.com/>,
<http://www.foretica.es/>,
<http://www.fundacionentorno.org/>,
<http://www.globalreporting.org/>,
<http://www.observatoriorgsc.org>,
<http://www.sa8000.org>,
<http://www.obcds.org>,
Pérez Carrillo, E. Coord., **Gobierno corporativo y responsabilidad social de las empresas**, 2009,
<http://www.diarioresponsable.com/>,
Almagro, J., Garmendia, J.a., Torre, I., **Responsabilidad social : una reflexión global sobre la RSE**, 2009,
RIVERA, J.M., **Gestión de la RSC**, 2010,
<http://www.europapress.es/epsocial/rsc/>,

Nesta lista atópanse os documentos que compoñen a bibliografía, tanto básica como complementaria. Os que conforman a básica son os que se citan a continuación:

ARAQUE Y MONTERO (2006); COMISIÓN EUROPEA (2001); COMISIÓN EUROPEA (2002); FERNÁNDEZ (2005) e LOZANO et al.

(2007).

Recomendacións
